

je sprovodu svoga sina (Lole op.), držao je sam govor nad grobom i kazao po prilici: Djeco moja, ja, vaš otac, obećavam vam, da ću nastaviti put koji mi vi, eto, pokazujete, put borbe i trpljenja za dobro naroda i domovine. Tako on reče, pa je uza sav bol koji mu je razdirao srce, kao predsjednik vješto vodio zasjedanje u Jajcu».

29. 11. 1943. god. na 2. zasjedanju AVNOJ-a koji se konstituirao u »Vrhovno Zakonodavno i Izvršno narodno predstavničko tijelo Jugoslavije« i na kome je donijeta odluka o stvaranju demokratske Jugoslavije na federativnom principu, dr. Ivan Ribar izabran je ponovno za Predsjednika. Zajedno sa članovima Predsjedništva AVNOJ-a i Nacionalnog komiteta otputovao je u Sloveniju, a zatim u Topusko na 3. zasjedanje ZAVNOH-a. Godine 1944. odlazi na Vis i prisustvuje pregovorima Tito — Subašić. Tom prilikom drug Tito mu saopćava da je poginula i supruga Tonica.

Na 3. zasjedanju AVNOJ-a održanom u oslobođenom Beogradu 7. 8. 1945. god. izabran je za Predsjednika Privremene narodne skupštine DFJ. Iste godine izvršeni su izbori za Ustavotvornu skupštinu. Dr. Ivan Ribar izabran je za narodnog poslanika u kotarima Karlovac, Šibenik i Jajce, a u Skupštini za Predsjednika Ustavotvorne skupštine, na čijoj je sjednici 29. 11. 1945. god. proglašena Federativna Narodna Republika Jugoslavija. Od 1946—1953. god. bio je Predsjednik Prezidijuma Narodne skupštine. Od 1953. god. pa sve do odlaska u mirovinu 1963. god. bio je narodni poslanik u Saveznoj narodnoj skupštini. Odlikovan je najvišim jugoslavenskim odlikovanjima.

Dr. Ivan Ribar često je posjećivao svoje rodno mjesto Vukmanić i sa suprugom Catom Dujšin-Ribar boravio u rodnoj kući. Slavlje rođendana dr. Ivana Ribara bilo je ujedno i narodno veselje sela Vukmanić i Knez Gorice, a mnogobrojni kontakti sa mještanima, rodbinom i vršnjacima još i danas pobuđuju sjećanja na ovog izuzetnog čovjeka, borca i revolucionara. Putujući širom Jugoslavije, dr. Ivan Ribar često je posjećivao škole i institucije koje su dobile imena po njegovim sinovima, Loli i Jurici, govorio o svojim sinovima, da bi u mlađoj generaciji pobudio osjećaj poštovanja i ljubavi prema slobodnoj domovini za koju su oni pali.

Umro je u 87. god. života. Premda mu je porodica sahranjena u Beogradu (supruga Tonica i sinovi Lola i Jurica) prema posljednjoj želji dr. Ivana Ribara, tijelo mu je kremirano u Beogradu, a posmrtni ostaci sahranjeni u Zagrebu na groblju Mirogoj 5. 2. 1968. godine.

Uspomenu na porodicu Ribar obilježio je Gradski muzej Karlovac stalnom postavom u rodnoj kući u Vukmaniću (1968. god.) prema želji dr. I. Ribara koji je još za života predmete i dokumente vezane uz rad i djelovanje njegove porodice predao Muzeju, uz obavezu da će »muzejska zbirka nakon stručnog uređenja biti pristupačna posjetiocima«.

Kao političar, borac i otac, do posljednjeg je dana izvršavao izrečenu zakletvu nad Lolinim odrom: »Ja ću nastaviti putevima kojima ste vi pošli« ...

Marinka Mužar-Božić

ŽIVOT I DJELO DR IVANA RIBARA

IZLOŽBA

TRAVANJ—SVIBANJ 1981.

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE

ZAGREB, MATOSEVA 9

Dr. Ivan Ribar, sin Andrije i Milke Ribar, rodio se 21. 1. 1881. god. u selu Vukmanić, nedaleko Karlovca. Osnovnu školu polazio je u Vukmaniću (kao i njegova braća Andrija, Milan i sestra Marija) kod oca, učitelja Andrije Ribara, koji je djecu već u najranijoj mladosti odgajao u duhu međuljudskog poštovanja i sloge među narodima. O toj slozi ovisio je stupanj odnarođivanja koji se provodio u Austro-Ugarskoj monarhiji pojačanom germanizacijom. Gimnazijsko školovanje Ivan Ribar nastavio je u Karlovcu, ističući se učenjem i učešćem u raznim kulturno-umjetničkim i literarnim sekcijama. Nakon mature u karlovačkoj Gimnaziji 1899. god. upisao se na pravni fakultet u Beču. Studij prava nastavio je studirati u Pragu, slušajući predavanja prof. T. G. Masaryka, i Zagrebu, gdje je doktorirao 1908. god. Kao student prava uključuje se u politički život uperen protiv Khue-nova režima, te sudjeluje u demonstracijama i akciji prilikom spaljivanja mađarske zastave u Zaprešiću 1903. godine.

Kao član hrvatske napredne omladine jedan je od osnivača Napredne demokratske stranke, a god. 1906. prvi puta javno istupa pred seljacima na političkom zboru u selu Vukmaniću gdje agitira za kandidate stranke sa programom jedinstva i ekonomske nezavisnosti od Austro-Ugarske. Po nalogu stranke odlazi iz Karlovca u Vinkovce i Đakovo, s ciljem da u tim mjestima osnuje Naprednu stranku i inicira pokretanje stranačkih novina. Od 1907. god. stalno se nastanio u Đakovu, te se posvećuje odvjetništvu i otvara advokaturu. U tom razdoblju aktivno djeluje na kulturno-prosvjetnom polju kao starješina sokolskog društva, predsjednik nogometnog kluba i glavni urednik »Đakovačkih hrvatskih pučkih novina«. God. 1913. birači izbornog okruga Đakovo izabrali su dr. Ivana Ribara za narodnog zastupnika u Hrvatski sabor. Ujedno je izabran za narodnog poslanika u zajednički parlament u Pešti. U Saboru »Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije« 15. 1. 1914. god. narodni zastupnik dr. Ivan Ribar je održao svoj prvi parlamentarni govor u kojem iznosi političke stavove prema programu Hrvatsko-srpske koalicije.

Za vrijeme Prvog svjetskog rata (1914—1918.) mobiliziran je u Austrougarsku vojsku te je pod stalnim policijskim nadzorom. Kada je sazvan Hrvatski sabor 1915. god., dr. Ivan Ribar putuje iz Galicije preko Pešte i Beča na zasjedanje Sabora u Zagreb, i od tada, sve do 1918. god. sa prekidima boravi u Zagrebu. Oženio se Tonicom Šimat, a 1916. god. rodio im se stariji sin Ivan. Nakon završetka 1. svjetskog rata, dr. Ivan Ribar odlazi sa porodicom u Đakovo gdje se rodio mlađi sin Jurica 1918. god. U Đakovu ponovno otvara advokaturu. Iste godine izabran je za člana Centralnog odbora narodnog vijeća u Zagrebu, te kao narodni zastupnik učestvuje u odluci ukidanja Hrvatsko-ugarske nagodbe iz 1868. god. Bio je na dužnosti Predsjednika Privremenog narodnog predstavništva kada je donesen izborni zakon za prvu Ustavotvornu skupštinu »Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca«. U izbornom okrugu Osijeka, kao član Demokratske stranke, izabran je za narodnog poslanika u Skupštinu Kraljevine SHS. Kao predsjednik Skupštine (1920—1922.) dozvoljavao je slobodu rasprave svim političkim strankama, među kojima su bili i poslanici

Komunističke partije, često ometani od strane policije u skupštinskom radu.

Nakon šestojanuarske proklamacije 1929. god. uvedena je diktatura kralja Aleksandra, a ukinuti izborni zakon nije omogućavao aktivan politički život. Dr. Ivan Ribar na čelu lijevog krila Demokratske stranke ostaje u opoziciji sve do 1935. god. (izbori za Narodnu skupštinu), kada predlaže klubu stranke da preuzme inicijativu stvaranja Narodnog fronta, sa potrebom osnivanja Udružene opozicije. Otpočinje agitacijom po Srbiji i sobom vodi starijeg sina Lolu, tada već člana SKOJ-a. Lola svojim političkim opredjeljenjem djeluje na oca. Miting koji su organizirali Demokratska i Zemljoradnička stranka, na inicijativu Komunističke partije, pretvorio se u manifestaciju Narodnog fronta radnika, seljaka i omladine. Dr. Ivan Ribar isključen je 1938. god. iz Demokratske stranke, jer je na Državnom sudu za zaštitu države branio osuđene komuniste. Politička aktivnost isključenjem iz stranke se ne prekida. Na poticaj sina Lole povezuje se sa Narodnim frontom kojeg je pokrenula Komunistička partija Jugoslavije, sa konkretnim programom »uništenja šestojanuarskog režima, ravnopravnosti među narodima Jugoslavije i poboljšanja ekonomskog položaja«.

S generalnim sekretarom KPJ Josipom Brozom Titom sastaje se prvi puta 1941. god. u Beogradu i opredjeljuje se za suradnju sa KPJ. Nakon Aprilskog rata, živi u ilegalnosti u Beogradu i izvršava povjereni zadatak da uspostavi vezu s istaknutim predstavnicima lijevo orijentiranih građanskih političkih stranaka, radi njihovog pridobivanja za NOP. Polovicom 1942. god. ilegalno prelazi preko Zemuna u Zagreb, te preko Žumberka na Kordun i Mlinište kraj Glamoča, gdje se nalazio Vrhovni štab NOV-e i POJ-e. U jesen iste godine, na prijedlog druga Tita, primljen je u članstvo KPJ u Bosanskom Petrovcu. Zajedno s Mošom Pijade, Ivanom Milutinovićem, Veselinom Maslešom i sinom Lolom surađuje u pripremama za 1. zasjedanje AVNOJ-a. God. 1942. 26. 11. na oslobođenom teritoriju u Bihaću održano je zasjedanje prvog revolucionarnog političkog narodnog predstavništva AVNOJ-a, a dr. Ivan Ribar izabran je za Predsjednika Izvršnog odbora AVNOJ-a. Stariji sin Ivo-Lola, član Vrhovnog štaba i sekretar SKOJ-a organizirao je i otvorio 1. kongres USAOJ-a. 27—29. 12. u Bihaću. Mlađi sin Jurica sudjeluje na Kongresu kao delegat, a pozdravni govor u ime IO AVNOJ-a održao je dr. Ivan Ribar. Na ovoj političkoj omladinskoj manifestaciji dr. Ivan Ribar i njegova dva sina bili su posljednji puta zajedno. Kao iskusan borac, dr. Ivan Ribar, sa 62 godine prošao je 4. i 5. neprijateljsku ofenzivu, kapitulaciju Italije dočekao u Lici, prisustvovao II zasjedanju ZAVNOH-a u Plaškom i zajedno sa delegatima Hrvatske i Slovenije odlazi u Jajce na 2. zasjedanje AVNOJ-a. Uoči zasjedanja drug Tito ga je obavijestio o pogibiji sinova Jurice i Lole (Jurica je poginuo u Crnoj Gori 1943. prilikom oslobođanja Kolašina, a Lola 27. 11. prilikom bombardiranja aviona kojim je trebao poletjeti u Egipat u svojstvu šefa vojne misije NOV-a i POJ-a pri savezničkoj komandi za Srednji istok). Vladimir Nazor, pjesnik i vijećnik AVNOJ-a zapisao je o dru Ribaru: »Prisustvovao